

1. razmatranje u Godini priprave za svečanu obnovu posvete svijeta Božjemu milosrđu (22. 10. 2021. - 22. 10. 2022.) u duhovnom zajedništvu sa štovateljima Božjega milosrđa i Svetištem Božjega milosrđa u Krakovu-Łagiewniki

„Bože, milosrdni Oče...”

(iz *Čina posvete svijeta Božjemu milosrđu* pape Ivana Pavla II.)

Tko je Bog?

„Bože, tko si?” Ovo pitanje, iako s različitim odgovorima, duboko je upisano u srce svakoga čovjeka. Bog je, kako čitamo u Katekizmu Katoličke Crkve, *religiozno biće* (usp. KKC, 28). Različiti odgovori, uključujući i ravnodušnost prema Bogu, pa i pokušaj negiranja Njegova postojanja, mogu proizaći iz činjenice da Bog iznad svake mjere nadilazi čovjeka i njegovu maštu ili čisto osjetilne doživljaje. On je naime „Bog neizrecivi, neshvatljivi, nevidljivi, nedokučivi”, kao što o Njemu govori *Liturgija sv. Ivana Zlatoustog*. Zato se na svijetu tako često čuje pritužba koju je tako dojmljivo sažeo poljski pjesnik Leopold Staff: „Ne vide Te moje oči / Ne čuju Te moje uši.”

Prihvaćajući stvarnost Božjeg postojanja, čovjek istovremeno želi na neki način izreći tko je to Bog. Katkada to čini oblikujući vlastitim rukama idole pred kojima pada na koljena. S tom se pojavom bolno susreo sv. Pavao Apostol kada se prvi put našao u Ateni. Kao što čitamo u Djelima Apostolskim, čekajući ondje Timoteja i Silu „ogorči se Pavao u duši promatrajući kako je grad pokumiren” (Dj 17, 16). Kad mu je bilo dano progovoriti Atenjima na Areopagu, dao je svjedočanstvo o Bogu koji radikalno nadilazi ljudski čisto osjetilni doživljaj. „Atenjani! U svemu ste, vidim, nekako veoma bogoljubni. Doista, prolazeći i promatrajući vaše svetinje, nadoh i žrtvenik s natpisom: *Nepoznatom Bogu*. Što dakle ne poznajete, a štujete, to vam ja navješćujem. *Bog koji stvori svijet i sve na njemu*, on, neba i zemlje Gospodar, ne prebiva u rukotvorenim hramovima; i ne poslužuju ga ljudske ruke, kao da bi što trebao, on koji svima daje život, dah i – sve. Ta nije daleko ni od koga od nas. U njemu doista živimo, mičemo se i jesmo, kao što i neki od vaših pjesnika rekoše: *Njegov smo čak i rod!*” (Dj 17, 22-25. 27b-28) Duhovni Bog, dakle, ne može biti idol. Zato sv. Pavao jasno dalje govori: „Ne smijemo smatrati da je božanstvo slično zlatu, srebru ili kamenu, liku isklesanu umijećem i maštom ljudskom.” (Dj 17, 29b)

Pokušaj si predočiti Boga

„Bože, tko si?” Tom pitanju vratio se Ivan Pavao II. u *Rimskom triptihu*, objavljenom 2003. godine. „Tko je On?”, upitao je, nadovezujući se na riječi sv. Pavla da u Bogu „živimo, mičemo se i jesmo”. Daje sljedeći odgovor: „Kao da je neizrecivo prostranstvo, koje sve ogrée – On je Stvoritelj: obuhvaća sve zovući u postojanje iz ništavila ne samo na početku, nego uvijek. Sve traje neprestano nastajući.” (...) „Tko je On? Neizrecivi. Samobitno Biće. Jedini. Stvoritelj svega. Nadasve ipak – Neizrecivi.” Naglašavajući tu nemoć ljudskih riječi, koje „ostaju s ovu stranu Božjega otajstva” (usp. KKC, 42), Ivan Pavao II. je zapisao: „Ta rekao nam je o Sebi.”

Bog nam je govorio o Sebi najprije po svijetu koji je stvorio. Zato je on svojevrsna Riječ svoga Stvoritelja. „[Bog] je rekao također – čitamo dalje u *Rimskom triptihu* – stvarajući čovjeka na svoju sliku i priliku. U sikstinskoj polikromiji Stvoritelj ima ljudski lik. Svemogući je Starac. – Čovjek sličan stvorenomu Adamu.”¹ Ako dakle čovjek u sebi nosi

¹Prijevod preuzet: Ivan Pavao II., *Rimski triptih*, Zagreb: Glas Koncila, Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb 2003.

sliku i priliku Božju, onda gledajući čovjeka možemo zaključiti nešto o samomu Bogu – iako ih dijeli ponor transcendencije. Tako je čovjek još i više od svijeta Božja Riječ. I makar „Boga nitko nikada ne vidje”, kao što piše sv. Ivan Apostol u *Prologu* svog Evandjelja (Iv 1, 18a), možemo pokušati izraziti istinu o Njemu kao o Stvoritelju, slikajući Ga kao Starca – kao što je to učinio Michelangelo u Sikstinskoj kapeli i kako su to radili brojni umjetnici, stojeći pred otajstvom Neizrecivoga. Kao što je to učinio i Stanisław Wyspiański, stvarajući duboko dirljiv vitraj u franjevačkoj crkvi u Krakovu.

Riječ

Bog je čovjeku progovorio prije svega u Riječi. Autor Poslanice Hebrejima piše: „Više puta i na više načina Bog nekoć govoraše ocima po prorocima; konačno, u ove dane, progovori nama u Sinu. Njega postavi baštinikom svega; Njega po kome sazda svjetove. On, koji je odsjaj Slave i otisak Bića njegovog te sve nosi snagom riječi svoje, pošto očisti grijeh, *sjede zdesna* Veličanstvu u visinama.” (Heb 1, 1-3)

„Više puta i na više načina Bog nekoć govoraše ... po prorocima...” Njihove su riječi u nekoj mjeri razjašnjavale i produbljavale ono što je Bog objavljivao o samomu Sebi kad je govorio Mojsiju: „Jahve! Jahve! Bog milosrdan i milostiv, spor na srdžbu, bogat ljubavlju i vjernošću, iskazuje milost tisućama, podnosi opačinu, grijeh i prijestup, ali krivca nekažnjena ne ostavlja, nego kažnjava opačinu otaca na djeci – čak na unučadi do trećega i četvrtog koljena.” (Izl 34, 6-7)

Milosrđe

U Bibliji, posebno u Starom Zavjetu, uzalud bismo tražili neku preciznu definiciju milosrđa. Proroci su ga više tumačili slikama ili događajima iz ljudskog života. Ipak, milosrđe se uvijek javlja u situaciji ljudske nevjernosti i grijeha koje bacaju ili pojedinca ili čak čitav izraelski narod u nepodnošljivu samoću. U toj istinski mučnoj situaciji javlja se Bog koji čovjeka, ljubeći ga vjernom ljubavlju i do samog kraja, želi izbaviti iz nesreće u koju je sam upao. Kako je rječita tužaljka samoga Boga koji oplakuje nevjernost izabranog naroda: „Al’ što sam ih više zvao, sve su dalje od mene odlazili; baalima su žrtvovali, kadili kumirima.” (Hoš 11, 2) Božja bol bila je tim veća jer je Njegova ljubav prema puku bila puna očinske, a istovremeno i majčinske nježnosti: „Dok Izrael bijaše dijete, ja ga ljubljah, iz Egipta dozvah sina svoga. A ja sam Efrajima hodati učio, držeći ga za ruke njegove; al’ oni ne spoznaše da sam se za njih brinuo. Užima za ljude privlačio sam ih, konopcima ljubavi; bijah im k’o onaj koji u čeljustima njihovim žvale opušta; nad njega se saginjah i davah mu jesti.” (Hoš 11, 1. 3-4) Štoviše, Bog je svjestan toga da će se nevjernost usmjerena protiv Njega i slike Njegova Veličanstva ponavljati: „U zemlju egipatsku on će se vratiti, Asirac će mu kraljem biti, jer se ne htjede vratiti k meni. Narod je moj sklon otpadu; i premda ga k Višnjem dozivlju, nitko da ga podigne.” (Hoš 11, 5. 7) Usprkos tomu, trijumfirat će Njegova milosrdna ljubav prema narodu: „Kako da te dadem, Efrajime, kako da te predam, Izraele! Neću više gnjevu dati maha, neću opet zatirati Efrajima, jer ja sam Bog, a ne čovjek: Svetac posred tebe – neću više gnjevan dolaziti!” (Hoš 11, 8a. 9)

„U ove dane progovori nama u Sinu.” (Heb 1, 2)

Jednako je sv. Pavao pisao u Poslanici Galaćanima: „A kada dođe punina vremena, odošla Bog Sina svoga: od žene bi rođen, Zakonu podložan da podložnike Zakona otkupi te primimo posinstvo.” (Gal 4, 4-5) Rodivši se od Marije Djevice, Jedinorođeni Sin Božji po volji Svoga Oca svlada ponor koji nas je dijelio. Jer reče: „Boga nitko nikada ne vidje: Jedinorođenac – Bog –

koji je u krilu Očevu, on ga obznani.” (Iv 1, 18) Bliskost Oca prema ljudima u Isusu Kristu bila je tako velika da je na traženje apostola Filipa da njima, Svojim učenicima, pokaže Oca, mogao ovako odgovoriti: „Filipe, toliko sam vremena s vama i još me ne poznaš? Tko je vidio mene, vidio je i Oca. Kako ti onda kažeš: ‘Pokaži nam Oca’? Ne vjeruješ li da sam ja u Ocu i Otac u meni?” (Iv 14, 9b. 10a) Ta neobična bliskost Oca u Njegovu Utjelovljenom Sinu učinila je da čitav Isusov nauk i sva Njegova djela, zajedno s Pashom, odnosno Njegovim prelaskom k Ocu po trpljenju, smrti, Uskrснуću i Uzašašću, budu najveća i konačna objava Oca – time i otajstva Oca „bogatog milosrđem” (usp. Ef 2, 4). I sam sv. Pavao svjedoči: „Sin Božji, Isus Krist, koga mi – ja i Silvan i Timotej – vama navijestismo nije bio »Da!« i »Ne!«, nego u njemu bijaše »Da!« Doista, sva obećanja Božja u njemu su »Da!«. I stoga po njemu i naš »Amen!« Bogu na slavu!” (2 Kor 1, 19-20) Tko gleda Isusa i vidi djela koja Mu je dao izvršiti Otac (usp. Iv 5, 36b), mora dakle vidjeti milosrdnog Oca. (...)

Da svijet bude čovječniji

U zaključnim odlomcima enciklike *Dives in misericordia* Ivan Pavao II. piše da je obveza Crkve naviještati istinu o Božjem milosrđu objavljenu u pashalnom otajstvu Isusa Krista te vršiti djela milosrđa „ljudima po ljudima” kako bi svijet bio „čovječniji” nego do tada. Ipak „osnovno pravilo i dužnost Crkve (...) prema Bogu i prema ljudima” jest molitva „koja je vapaj Božjem milosrđu pred mnogostrukim oblicima zla što pritišću čovječanstvo i ugrožavaju ga” (usp. *Dives in misericordia*, 15²). Milosrđe je osobito nužno potrebno današnjem sekulariziranom svijetu koji „podliježući sekularizaciji, gubi osjećaj za smisao riječi *milosrđe*”, i koji se „udaljujući se od Boga, udaljuje od otajstva milosrđa”. U tom udaljavanju od Boga, vjernici vide kako Ga ljudi „vrijeđaju i odbacuju” i zato su „spremni zajedno s Kristom na križu vapiti: »Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine« (Lk 23, 34).” Istovremeno, u toj molitvi Crkve objavljuje se Njegova „ljubav (...) prema svim ljudima bez izuzetka i ikakve razlike: bez razlike rase, kulture, jezika, svjetonazora, bez razlikovanja prijatelja od neprijatelja. To je ljubav prema čovjeku – a ona želi dobro svakome i svakoj ljudskoj zajednici, svakoj obitelji, svakome narodu, svakoj društvenoj skupini, omladini, odraslima, roditeljima, starcima, bolesnima – ljubav prema svima, bez izuzetka. Konačno, to je ljubav, ili bolje rečeno revnosna zabrinutost da se svakome zajamči svako istinsko dobro i od njega otkloni i odvрати bilo koje zlo.” Zato se i Sveti Otac u toj enciklici obraća gorućim vapajem svim članovima Crkve: „Obratimo se Bogu po Kristu, spominjući se riječi iz Marijina *Magnificat* koje veličaju »od koljena do koljena *dobrota* je njegova.«” Zazivajmo Božje milosrđe za suvremeno pokoljenje! Neka Crkva koja, po uzoru na Mariju, nastoji biti i majkom ljudima, u toj molitvi izrazi svoju majčinsku brigu, a ujedno i svoju ljubav punu povjerenja, iz koje se rađa žarka potreba molitve.”

Božje milosrđe – izvor nade

Ivan Pavao II. izrekao je slične misli u svojoj homiliji od 17. kolovoza 2002. godine kada je posvetio čitav svijet Božjemu milosrđu. Sveti Otac tada je rekao: „Za čovjeka nema drugog izvora nade osim Božjeg milosrđa. Želimo s vjerom ponavljati: *Isuse, uzdam se u Tebe!* Ta ispovijest kojom se izražava pouzdanje u svemoguću Božju ljubav, posebno je potrebna u našim vremenima u kojima se čovjek gubi pritiješnjen različitim zlima. Potrebno je da vapaj Božjemu milosrđu izvire iz dubine ljudskih srdaca, punih trpljenja, nemira i sumnji, koja traže pouzdan izvor nade. Zato danas dolazimo tu, u łagiewničko Svetište, da bismo u Kristu iznova otkrili lice Oca koji je „Otac milosrđa i Bog svake utjehe” (usp. 2 Kor 1, 3). Želimo se

---

²Prijevod preuzet: Ivan Pavao II., *Bogat milosrđem. Dives in misericordia*. Enciklika, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1994.

očima duše zagledati u oči Milosrdnog Isusa da bismo u dubini Njegova pogleda pronašli odraz vlastita života i svjetlo milosti koju smo bezbroj puta primili i koju Bog čuva za nas za svaki dan i za posljednji dan našega žića.”

O, kad bi čim više ljudi, stojeći pred otajstvom našega Oca „koji je na nebesima” sa sv. Faustinom ponavljalo njezine riječi pune ushićenja: „O, Bože neshvatljivi. O, kako je veliko Tvoje milosrđe, nadilazi svako ljudsko i anđeosko shvaćanje. Svi su anđeli i ljudi izišli iz nutrine Tvoga milosrđa. Milosrđe je cvijet ljubavi. Bog je ljubav, a milosrđe je Njegovo djelo, u ljubavi počinje, a po milosrđu se iskazuje. Što god pogledam, sve mi govori o Njegovu milosrđu, čak i sama Božja pravednost govori mi o Njegovu neizmjernom milosrđu, jer pravednost izvire iz ljubavi.” (Dn 651)

Izvor: Svetište Božjega milosrđa, Krakov, u rujnu 2021., uz dopuštenje

Prijevod s poljskog: Jelena Vuković

Lektura: Marija Vuković